

§ 29

Yttrande över betänkandet Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (SOU 2023:56)

Ärendenr 2023/1372-1.3.1.5

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att anta socialförvaltningens yttrande över betänkandet Utredning om författningsberedskap inför framtida pandemier och avger nedanstående som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Syftet med betänkandet Utredning om författningsberedskap inför framtida pandemier (SOU 2023:45) är att stärka smittskyddet för vissa grupper i socialtjänsten. Bakgrund är erfarenheter från covid-19-pandemin där det visade att hårda restriktioner drabbade boende vid särskilt boende för äldre och boende i bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning, SoL och LSS. I betänkandet har utredarna haft till uppdrag att ta ställning till om det finns behov av regler, och vid behov, lämna förslag som möjliggör tillfällig ko-hortvård för personer som bor i ovannämnda boendeformer.

I betänkandet framkommer att det på grund av boendets utformning och brukarnas behov ur principiell, etisk och praktiskt skäl, inte är möjligt att genomföra tillfälliga isoleringar och karantän inom dessa boendeformer. Gällande lagstiftning ger inte heller något stöd för tvångs- eller begränsningsåtgärder.

Förslaget som utredarna lämnar är att en ny extraordinär smittskyddsåtgärd införs. Åtgärden innebär att brukare som är eller befaras vara smittade, och genom sitt beteende riskerar att smitta andra, utan samtycke kan flyttas till annan, motsvarande bostad. Detta ska vara möjligt att genomföra efter att en anmälan till smittskyddsläkaren skett från kommunen och att smittskyddsläkaren bedömt att en person riskerar smitta annan person (ej personal). Förslaget innebär därmed en möjlighet att tillfälligt begränsa människors frihet för att uppnå ett bättre smittskydd och för att undvika att smittan sprids vidare till andra. Av förslaget framgår att om sådan motsvarande bostad eller annan lokal inte finns, eller kan göras tillgänglig, ska någon anmälan enligt bestämmelsen inte göras. Lagförslaget ska därmed ses som en möjlighet för kommunerna att aktualisera extraordinära åtgärder vid samhällsfarlig smitta vilket efterfrågades av flera kommuner under covid-19 pandemin. Förslaget innebär ändringar i smittskyddslagen som möjliggör ytterligare tvångsåtgärder, ändrar

smittskyddsläkares befogenheter och omfattar smittor som klassas som samhällsfarliga. Beslutet gäller som längst tre veckor men kan vid behov förlängas i ytterligare tre veckor. Vidare föreslås att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram en vägledning för den föreslagna extraordinära smittskyddsåtgärden. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Luleå kommuns yttrande

Socialförvaltningen är positiv till lagförslaget men bedömer att vissa klagörande behöver ske och lämnar följande synpunkter:

1. Socialförvaltningen anser att det, i vissa fall, kan vara befogat med flyttning av brukare vid ett boende efter att kommunen skickat in anmälan till smittskyddsläkaren för beslut i frågan. Samtidigt ska befogenheten ses mot bakgrund av de behov och förutsättningar som lagförslaget innebär. Beslutsprocessen måste vara tydlig för att kommuner, och övriga berörda myndigheter, ska kunna verkställa beslut. Socialförvaltningen bedömer att den vägledning som Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att utarbeta är ett krav för att förslaget om extraordinära smittskyddsåtgärder ska kunna nyttjas. I vägledningen bör det tydligt framkomma vad det innebär att särskilt beakta barnets bästa.
2. Av förslaget framgår att den enskilde ska flyttas till annat motsvarande boende eller lokal. Förslaget uppfattas innebära att den enskilde ska erbjudas skälig levnadsnivå eller goda levnadsvillkor samt möjlighet till utevistelser utifrån vad personens ordinarie boendeform erbjuder. Ur kommunal synpunkt bedöms det vara mycket svårt att tillhandahålla såväl anpassade lokaler som personal med rätt kompetens eftersom det tolkas som att det innebär att reservresurser ständigt ska finnas att tillgå. Detta gäller särskilt kravet om att tillgodose anpassade lokaler utifrån personens ordinarie boendeform. Om det ska vara möjligt att följa lagförslaget föreslås att den tillfälliga boendeformen inte behöver motsvara den ordinarie utformningen, eftersom detta endast är en tillfällig boendelösning under en begränsad tid.
3. Förslaget kan innebära att en kommun bör ha lokaler att tillgå för ett eventuellt framtida behov. Av förslaget framgår inte detaljerat hur lokalerna ska vara utformade, exempelvis om tillgång till enskilda hygienutrymmen, slussar, ventilation och/eller övriga krav på den fysiska lokalen och vilken tillgänglig utrustning som måste finnas på plats där person med samhällsfarlig smitta vårdas. Eftersom lokal- och utrustning inte är detaljerat beskrivet innebär det svårigheter för en kommun

att bedöma konsekvenser gällande kostnader och logistiska möjligheter.

4. Vid ett läge där ett stort antal beslut om att tillfälligt frihetsbegränsa personer framstår det som praktiskt utmanande att kunna fatta beslut och även verkställa dessa beslut för samtliga deltagande parter; polis, domstol, smittskydd och kommun. Ur kommunal synpunkt bedöms det vara mycket svårt att kunna tillhandahålla anpassade lokaler, men även tillhandahålla personal med rätt kompetens. Särskilt i ett läge där det är ett stort antal personer som ska flyttas. Målgruppen vid boendeformerna har såväl omsorgsbehov som mer specifika hälso- och sjukvårdsbehov som följd av samhällsfarlig smitta. Vårdgivaren ska, oavsett personens tillfälliga frihetsbegränsning och flytt, tillgodose att den hälso- och sjukvård och omsorg personen får sker enligt författningsreglerade krav.
5. Av förslaget framgår att om en kommun inte kan tillhandahålla en motsvarande bostad eller annan lokal ska någon anmälan enligt bestämmelsen inte göras. Det uppfattas som att förslaget i praktiken därmed kanske aldrig kommer att används. Frågeställning är om det därför borde framgå vilka åtgärder som i sådant fall bör eller ska vidtas istället för en flytt av en person. Detta för att uppnå förslagets intentioner om att minska risk för spridning av samhällsfarlig smitta.
6. Om en boende vill lämna, eller lämnar, bostaden framgår det inte av förslaget att kommunen har några befogenheter att vidta några åtgärder för att få den enskilde att kvarstanna eller om nytt beslut måste fattas av smittskyddsläkaren.
7. Det framgår inte av förslaget vilken betydelse det har att kommunal hälso- och sjukvård bedrivs på primärvårdsnivå. Om en person har en smitta som är samhällsfarlig kan det innebära att det krävs mer avancerad utrustning och personal med särskild kompetens. Det kan innebära att den hälso- och sjukvård som ska utföras är att bedöma som specialiserad hälso- och sjukvård.

Socialnämndens arbetsutskott har 2024-02-15 § 14 föreslagit socialnämnden besluta att anta socialförvaltningens yttrande över betänkandet Utredning om författningsberedskap inför framtida pandemier och avger ovanstående som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Sammanträdet

Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att socialnämnden bifaller förslaget.

Dialog:

Dialog har genomförts med socialförvaltningens ledningsgrupp, beredskaps-samordnare och kommunjurist.

Beslutsunderlag

- Sammanfattning och författningsförslag av betänkandet, SOC Hid: 2024.334
- Socialförvaltningens förslag gällande yttrande över betänkandet Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (SOU 2023:56), SOC Hid: 2024.513
- Presentation - Yttrande utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier, SOC Hid: 2024.595
- Socialnämndens arbetsutskotts beslut 2024-02-15 § 14, SOC Hid: 2024.639

Beslutet skickas till

Socialdepartementet